

NATURSKYDDSFÖRENINGEN I HOFORS-TORSÅKER

mmd.ostersund@dom.se

Angående överklagan om avslaget bygglov för vindkraftverk på Söderåsen, Hofors kommun, ärendena P 1900-13 och M 1901-13

Eolus vind AB och två markägare har av Länsstyrelsen i Gävleborg fått avslag på sin ansökan om bygglov för att uppföra tre vindkraftverk på Söderåsen i Hofors kommun. De överklagar nu detta beslut till Mark- och miljödomstolen. Tidigare har också Hofors kommun avslagit ansökan om bygglov, vilket också överklagas.

Vi har den bestämda uppfattningen att såväl Hofors kommun och Länsstyrelsen i Gävleborgs län har fattat rätt beslut i frågan och att bygglov för uppförande av vindkraftverk på Söderåsen inte ska beviljas.

Vi hänvisar till de argument vi framför här:

Söderåsen

Söderåsen med sina tre toppar är det första Norrlandsberget. Mot öster och söder breder den mellansvenska slätten ut sig, och mot norr och väster tar det norrländska bergskullandskapet vid. Söderåsens läge ytterst mot slätten medför att berget blir ett landmärke för hela Torsåkersbygden och för stora delar av Gästrikland. Det sägs att sjöfarande till Gävle tidigare hade berget som riktmärke vid inseglingen till stadens hamn. Var man än befinner sig i Torsåker är berget nära och påverkar starkt upplevelsen av landskapet. Här finns också en spännande geologisk historia. De tre topparna där man nu vill bygga vindkraftverk var efter istiden slut, när havsnivån gick hit upp, öar som låg ytterst i Torsåkersarkipelagen. På berget kan man också följa hur landet höjt sig, genom de talrika klapperstensfälten som är strandlinjer, som bildats under perioder när vattennivån legat stilla. Klapperstensfält är inte ovanliga i trakten, men det som är unikt med Söderåsen är att de här finns på ca 12 olika nivåer, så att man kan följa hur berget höjt sig ur havet efter den senaste nedisningen. Man kan beskriva Söderåsen som en konkret lärobok i kvartärgeologi. En mycket begränsad del av berget med de längsta och bredaste klapperstensfälten är avsatt som naturreservat, men spåren efter istiden finns överallt. Att anlägga 2 km ny väg som i Eolus överklagande beskrivs som ”endast” 2 km, kommer att påverka de kvartärgeologiska bildningarna, men i dagsläget vet vi inte exakt hur vägarna kommer att dras.

På bergets sydvästsida finns renspolade branter och hållmarker med mycket intressant flora. Här finns arter som är kalkkrävande. Berget består av grönsten, men den basiska påverkan förstärks av kalkhaltigt vatten som sipprar utför hållarna. En av de arter som har de kraven är klippbräcka *Saxifraga adscendens*, som annars huvudsakligen växer i fjällkedjan. Det här är den enda kända förekomsten i Gävleborgs län. Det är det också för liten fetknopp *Sedum annuum*. Andra ovanliga kärleväxter som finns här i branten är åsstarr *Carex pallens*, (Nationell hotkategori EN= starkt hotad) och vippärt *Lathyrus niger* (en av de nordligaste förekomsterna i Sverige), brudsporre *Gymnadenia conopsea* (nationellt fridlyst orkidé).

Branten här är förklarad som riksintressant för naturvård, på grund av floran. Den ligger förvisso utanför det planerade exploateringsområdet, men det som oroar oss är att hydrologin i branten kan påverkas av vägdragningar och andra anläggningsarbeten högre upp på berget. Det skulle kunna bli ödesdigert för den unika floran.

Berget – en del av bygden

Söderåsen har alltid varit en viktig och levande del av Torsåkersbygden. I folkmun här kallades klapperstensfälten för ”Vågorna”. Många sägner och berättelser har anknytning till berget, t.ex. den om Söderåsfrun. Var du än befinner dig på Torsåkersslätten har du Söderåsen i blickfånget. I vissa byar ligger den riktigt nära, i andra lite längre bort. Vindkraftverk på Söderåsens toppar skulle dra blickarna till sig, med risk för att helt dominera den riksintressanta kulturbygden. Kraftverken skulle bli lika höga som bergets höjd över slätten. Torsåker skulle förlora sin karaktär av gammalt kulturlandskap.

Torsåkersbygden

Torsåker är en mycket gammal bygd, där järnhantering bedrivits åtminstone sen tiden för Kristi födelse. Det styrks av fynd av ämnen och ugnar som är flera tusen år gamla och har lett till att järnhanterings historia i Sverige delvis har fått skrivas om. Gruvdrift och järnframställning ledde tidigt till välstånd i bygden. Det har bl.a. tagit sig uttryck i att här finns många vackra, gamla bergsmansgårdar, som fortfarande bebos och är väl bevarade. Av den anledningen har bygden förklarats som riksintressant för kulturmiljövården. Järnhanteringen har bedrivits parallellt med jordbruket. Det har medfört att Torsåker präglas av jordbruk och öppna landskap.

Processen

När de första ansökningarna om att bygga vindkraftverk kom, beviljades de utan att se till helheten i kommunen. Bl. a. vår förening krävde en översyn som skulle syfta till ett tillägg till Översiktsplanen angående vindkraft. Redan från början undantogs Söderåsen från etablering av vindkraftverk. Kommunen har skött processen seriöst genom att ta fram underlag, t.ex. Landskapsanalys med bedömning av lämplighet för vindkraftsetablering. Samrådsmöten och utställningar med presentation av planer har genomförts och det har varit möjligt att lämna synpunkter på förslaget. I den första remissomgången kom många synpunkter in. De som var för vindkraft på Söderåsen var Eolus vind AB, markägarna och myndigheter som hade tekniska synpunkter på ev. etablering av kraftverk. De senare hade snarare åsikten att det inte fanns några hinder från deras olika aspekter att bygga vindkraftverk på berget. De som var mot vindkraft på Söderåsen var boende i kommunen och Naturskyddsföreningen, som framförde väl underbyggda synpunkter till att undanta Söderåsen från vindkraftsbyggen. När remissvaren summerades bestämde sig kommunen för att stå fast vid att undanta Söderåsen. Följdriktigt sade man också nej till Eolus vinds ansökan om att få bygga på berget.

Att som Eolus vind AB anspela på att det framstår som rättsosäkert att det under prövningens gång tillförs ett tematiskt tillägg till Översiktsplanen angående vindkraft känns insinuant och fel. Behovet av tillägg till Översiktsplanen fanns inte förrän ansökningarna började komma in till kommunen. Att processen har tagit tid beror på att lagstadgade rutiner för samråd följts och medfört en demokratisk förankring hos kommuninvånarna. Tillägget till Översiktsplanen angående vindkraft är ännu inte antaget i kommunfullmäktige.

Det ska nämnas att kommunen i tillägget också visar på områden där vindkraft kan tillåtas. Angående bergen väster och norr om Söderåsen ligger just nu en ansökan om att få uppföra

27 st. vindkraftverk. Det kan vi acceptera om hänsyn tas till lokala miljöförhållanden. Det vi kan vara tveksamma till där är antalet kraftverk på den begränsade ytan.

Syn på platsen

Eolus vind AB och markägarna kräver syn på platsen för kraftverksbyggena. Vi kan förstå att de vill visa upp de begränsade ytor där kraftverken ska stå, som mycket riktigt består av produktionsskog. Man hänvisar också till att panoramavyer saknas inom etableringsområdet. Det omvända perspektivet känns betydligt mer angeläget, alltså att nedifrån Torsåkersbygden begrunda hur ev. vindkraftverk skulle påverka landskapsbilden. En syn ska också omfatta blivande vägar och ledningsdragningar, som vi i nuläget inte har kännedom om. I synen ska också ingå att se berget utifrån några olika punkter i kulturlandskapet i Torsåkersbygden, att redovisa att lämningarna efter t.ex. högsta kustlinjen inte skadas och att redovisa hur de hydrologiska förhållandena längre ner på berget påverkas av vägdragningar och kraftverk. Vid en syn ska även andra än de som överklagat beslutet delta.

Vi anser att ansökan om bygglov för vindkraftverk på Söderåsen fortsatt ska avslås, därför att

- Vindkraftverken på Söderåsen skulle bli dominanta inslag i den gamla kulturbygden, som förklarats som riksintressant från kulturmiljösynpunkt. Det skulle i högsta grad påverka upplevelsen av den negativt.
- De kvartärgeologiska bildningarna på Söderåsen riskerar att skadas.
- De hydrologiska förhållandena för det rörliga markvattnet kan påverkas, något som kan skada den riksintressanta floran.
- Kommunen har efter en demokratiskt förankrad process beslutat avslå ansökan. Vi anser att beslutet är ett uttryck för kommuninnevärnarnas vilja.
- Kommunen har anvisat andra områden där etablering av vindkraft tillstyrks.

Barbro Risberg
Ordförande

Hagmarksgatan 44
813 33 HOFORS

Tel. 0290.765820

Mobil 070.5766178

e-post barbro.risberg@gmail.com

